Formatievraag dekking SZW-begroting (gesteld op 26-11-2021)

Welke dekkingsmogelijkheden uit de SZW-begroting zijn er voor 250 miljoen plus het bedrag dat nodig is om het geboorteverlof van 50% naar 70% te verhogen?

Antwoord:

De budgettaire opgave betreft:

in mln. euro's	2022	2023	2024	2025	2026	struc
Dekking SZW-begroting	250	250	250	250	250	250
Ouderschapsverlof 50% --> 70%[1]	66	179	184	189	194	194
Totaal	316	429	434	439	444	444

Loonkostenvoordelen (LKV's)

Gevraagd is naar besparingsopties binnen het domein van de Wet tegemoetkomingen loondomein (Wtl), namelijk de loonkostenvoordelen. Het afschaffen van de loonkostenvoordelen levert de volgende budgettaire besparing op:

in mln. euro's	2022	2023	2024	2025	2026	struc
LKV ouderen					-87	-87
LKV arbeidsgehandicapten					-21	-21
LKV banenafspraak					-166	-170
LKV Jongeren					-250	-250
LKV Totaal		0	0	0	-524	-528

- Zonder aanvullende maatregelen of herschikkingen verslechtert de kans op duurzaam werk voor de verschillende doelgroepen met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt. Het probleem van het aan het werk helpen van deze doelgroepen die we met de LKV's trachten te bereiken verdwijnt daarmee namelijk niet. Maatregelen op het gebied van LLO en VWNW (waaronder de regionale mobiliteitsteams) vullen dit gat niet op, want deze zijn niet specifiek gericht op deze doelgroepen. Voor de doelgroep banenafspraak bieden eventuele investeringen in beschut werk geen oplossing. De interferentie tussen de doelgroepen banenafspraak en beschut werk is beperkt. Investeringen in beschut werk zijn gericht op mensen met een zeer lage loonwaarde die alleen in een beschutte omgeving kunnen werken. De banenafspraak is gericht op de groep die bij een reguliere werkgever kan werken. Afhankelijk van de mogelijke wijzigingen in de afbakening tussen de doelgroepen beschut werk en banenafspraak zou een eventuele uitbreiding van beschut werk slechts kunnen helpen voor mensen uit de doelgroep banenafspraak die zeer ver van de reguliere arbeidsmarkt afstaan.
- Met betrekking tot het Lage inkomensvoordeel (LIV)/LKV jongeren: In het pensioenakkoord is met werkgevers afgesproken dat zij voorstellen doen voor een effectievere besteding van de Wtl (waar het LIV en de LKV's onder vallen) en dat het bezuinigingsbedrag binnen de Wtl gelijk blijft. Afgesproken is om het LIV om te vormen tot een loonkostenvoordeelvoordeel voor jongeren (LKV jongeren) en om het LKV banenafspraak structureel te maken. Omdat werkgevers de middelen van het LIV beschouwen als werkgeversgeld, ligt aanpassing zonder akkoord van werkgevers zeer gevoelig (en kan gezien worden als het niet nakomen van de afspraken uit het pensioenakkoord). De sectoren die veel LIV ontvangen, hebben naar rato veel bijgedragen aan de pensioendeal.
- Met betrekking tot het LKV banenafspraak:
    - De quotumregeling zoals opgenomen in het (nog niet ingediende) wetsvoorstel vereenvoudigde banenafspraak is gebaseerd op het LKV banenafspraak uit het

[1] In de huidige wet voor betaald ouderschapsverlof geldt een uitkeringshoogte van 50% van het loon tot 50% van het maximum dagloon. De wet gaat in per 2/8/2022. Verhoging van de uitkeringshoogte naar 70% van het loon tot 70% van het maximum dagloon is mogelijk op dezelfde datum (2/8/2022). Dit kan door gebruik te maken van de mogelijkheid om voor inwerkingtreding van de wet bij Koninklijk Besluit met een voorhangprocedure bij het parlement het uitkeringspercentage tot 70% te verhogen. Rekening houdend met de implementatie is besluitvorming voor 1 januari 2022 gewenst. Bij latere besluitvorming is niet meer zeker dat implementatie per 2 augustus 2022 gerealiseerd kan worden.

pensioenakkoord. Indien het LKV banenafspraak verdwijnt, wordt de quotumregeling onuitvoerbaar. Voor de quotumregeling in de huidige banenafspraak is € 250 miljoen ingeboekt als besparing op de uitkeringslasten. Het niet kunnen uitvoeren van de quotumregeling betekent dus een besparingsverlies als de banenafspraak niet wordt gehaald.
    - Verder geven werkgevers aan dat financiële instrumenten randvoorwaardelijk zijn om mensen uit de doelgroep banenafspraak aan het werk te helpen en te houden. Het afschaffen van het LKV-banenafspraak kan daarmee gevolgen hebben voor de bereidheid van werkgevers om mensen uit de doelgroep banenafspraak aan te nemen en aan het werk te houden.
- Het LKV voor ouderen en arbeidsgehandicapten is één van de instrumenten om de kansen op duurzaam werk te vergroten. Uit de evaluatie blijkt dat de doeltreffendheid van het LKV ouderen bij het in dienst nemen op zijn hoogst beperkt is, voor de andere loonkostenvoordelen is het niet mogelijk om hier harde conclusies over te trekken.
- Afschaffen van de LKV's kan de Belastingdienst per 2025. De uitbetaling van de tegemoetkomingen vindt plaats in jaar t+1, waardoor de besparing pas in 2026 optreedt. Afschaffing vergt wetswijziging (18 maanden). De wijzigingen kunnen alleen ingaan met ingang van 1 januari van een jaar omdat de Wtl-aanspraken per kalenderjaar worden vastgesteld. Om te voldoen aan de eisen van het eigendomsrecht op grond van Eerste Protocol van het EVRM moet een wetswijziging zes maanden voor de ingangsdatum gereed zijn of er moet overgangsrecht voor de lopende LKV's worden getroffen.

Besparing op uitkeringslasten als gevolg van verhoging aantal banen banenafspraak
- In principe is een verhoging van de aantallen voor de banenafspraak budgettair neutraal.
- Indien de aantallen voor de banenafspraak worden verhoogd, ligt het voor de hand om de doelgroep te verbreden. Vanwege de hogere ambitie kan er, net als bij de huidige banenafspraak, een besparing worden ingeboekt op de uitkeringslasten van de bijstand indien een vorm van een quotumregeling behouden blijft. Een verbreding van de doelgroep gaat echter ook gepaard met extra uitgaven omdat de huidige ondersteunende instrumenten en regelingen (no-riskpolis, loonkostenvoordeel) voor de doelgroep banenafspraak breder toegankelijk worden. Per saldo is het verbreden van de doelgroep banenafspraak daarom budgettair neutraal.[2]
- Mocht de banenafspraak niet worden gehaald dan is een vorm van een quotumregeling nodig om de besparingsverliezen te dekken. De huidige werkwijze in de quotumregeling is niet uitvoerbaar voor de belastingdienst en UWV. Het huidige kabinet heeft een voorstel gedaan om de banenafspraak te vereenvoudigen. Vanwege de demissionaire status van dit kabinet is dit voorstel niet ingediend bij de Tweede Kamer.
- In de beantwoording van de vraag van de formatietafel over de basis van de arbeidsmarkt op 15 november jl. is deze optie opgenomen. In die beantwoording is ook aangegeven dat verhoging van de ambitie in de banenafspraak afstemming vergt met sociale partners en gemeenten.

Overige dekkingsmogelijkheden
Voor eventuele andere dekkingsmogelijkheden verwijzen wij naar de bijgesloten ombuigingslijst van SZW uit 2020. Indien u één of meer van deze maatregelen overweegt, is een actualisatie van de bijbehorende raming nodig. Als het om een paar maatregelen gaat kunnen wij die raming snel leveren.

[2] Bij een verbreding van de doelgroep Banenafspraak kan er opnieuw een besparing op de bijstand worden ingeboekt. Deze besparing zal per baan echter lager zijn dan bij de invoering van de banenafspraak het geval was, omdat het niet in de rede ligt dat elke persoon uit een verbrede doelgroep een (bijstands)uitkering zal ontvangen. Daarnaast is in de afgelopen jaren het instrumentarium voor de doelgroep uitgebreid (zowel de no-riskpolis als het loonkostenvoordeel zijn structureel gemaakt). Hierdoor zijn de extra uitgaven per persoon die via de banenafspraak aan het werk gaat toegenomen. De lagere besparing op de uitkeringslasten en de hogere uitgaven aan het instrumentarium, maken dat een verbreding van de doelgroep budgettair neutraal is.